

Emlékezés Reiner Jánosra (1865-1938), a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjára

Remembering János Reiner (1865-1938), Corresponding Member of the Hungarian Academy of Sciences

Reiner János jogtudós, egyetemi tanár, ügyvéd, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja Nagybecskerekén (Torontál vármegye) született 1865. június 22-én. Budapesten hunyt el 1938. augusztus 27-én.

A Magyar Tudományos Akadémia 1902. május 9-én tartott közgyűlésén választotta levelező tagjává. Levelező taggá történt választását követően székfoglaló előadását „Az egyházi házasságkötési jog történelmi alapja” címmel 1903. január 12-én tartotta a Magyar Tudományos Akadémián. A székfoglaló előadás még ugyanabban az évben nyomtatásban is megjelent az Értekezések a Társadalmi Tudományok köréből kivonatos formában az Akadémiai Értesítőben.

Reiner János édesapja Reiner Zsigmond (1813-1893), az országos ismertségnek és kivételes szakmai megbecsülésnek örvendő főorvos volt. Legidősebb testvére, testvérbátyja Reiner Ignác (1861-1917) jogász, az Igazságügyi Minisztérium magas beosztású hivatalnoka, számos, francia és német nyelven is közreadott jogtudományi tanulmány szerzője volt. Másik, ugyancsak idősebb testvére, a fiatalon elhunyt jeles jogász, történész és archeológus Reiner Zsigmond (1862-1907) volt.

Reiner János középiskolai tanulmányait Gyulafehérváron végezte. Jogi tanulmányait a budapesti Magyar Királyi Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán folytatta. 1886-ban szerzett diplomát a jogtudományok köréből. A következő évben, 1887-ben kapta meg az oklevelet az államtudományok köréből.

Ügyvédi oklevelét ugyancsak Budapesten szerezte 1889-ben. Három évvel később, 1892-ben a budapesti Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Kara egyházjogból (ius ecclesiasticum) magántanárrá készítette, azaz habilitálta.

Említést érdemel, hogy Reiner Jánost 1889-ben a budapesti Tudományegyetem államtudományi államvizsgáló-bizottságának tagjává nevezték ki, ami komoly szakmai elismerést jelentett. Reiner Jánost 1894-ben lett választás alapján a budapesti ügyvédvizsgáló-bizottság tagja. Említést érdemel, hogy Reiner János másfél évtizeden át tekintélyes ügyvédi irodát vezetett a fővárosban.

1916-ban lett a Szent István Társulat rendes tagja és főtítkára. A Szent István Társulat irodalmi és tudományos osztályának volt tagja. Fontos még megemlíteni, hogy Reiner János a Magyar Katolikus Dante Társaság főtítkári teendői is ellátta. Halála előtt három évvel, 1935-ben a Szent István Társulat tiszteleti tagjává választották.

1913-ben lett a budapesti Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán nyilvános rendkívüli tanár. 1915-től 1935-ig, nyugdíjba vonulásáig, húsz éven át az egyházjog nyilvános rendes tanára volt a budapesti egyetemen. Az I. világháborút követően, 1919-ben a budapesti Tudományegyetemen a forradalmi események során az egyetemi oktatók, professzorok politikai természetű magatartását vizsgáló kirendelt igazolóbizottság előadója volt. Mint előadó azonban ügydöntő hatáskörrel nem rendelkezett.

Említést érdemel, hogy Reiner János a Pallas Nagy Lexikonának is munkatársa volt, számos szócikk szerzőjeként.

Reiner János munkái tekintélyes folyóiratokban, így a Történelmi Tárbán, a Századokban, a Jogi Szemlében, a Jogtudományi Közlönyben és az Ügyvédek Lapjában jelentek meg.

Kiemelendő, hogy Reiner János nevéhez fűződik Zlinszky Imre (1834-1880) „A magyar magánjog” című munkájának átdolgozása és új részekkel történő kiegészítése (Budapest, 1897.).

Fontos még megemlíteni, hogy Reiner János írta a Fodor Ármin (1862-1944) kúriai tanácselnök, a Magyar Jogász Egylet alelnöke, az International Law Association választmányi tagja által szerkesztett, az 1897 és 1905 között öt kötetben megjelent „Magyar magánjog” című munka III. kötetében a szerződésen kívüli kártérítési kötelmekkel foglalkozó részt, melyben a külföldi jogi szakirodalomra is tekintettel van.

Reiner János elsősorban a házassági joggal és a kötelmi joggal magas, európai színvonalon foglalkozó munkássága a XIX. század két utolsó évtizedében és a XX. század első felében Magyarországon és külföldön, elsősorban német nyelvterületen, egyaránt ismert volt. Széleskörű jogirodalmi, a történelemhez, s különösen a jogtörténethez is nem egyszer kapcsolódó művei a XXI. században is figyelmet érdemelnek.

Reiner János főbb munkái

Die Besetzung der Bisthümer in Ungarn in historischer Entwicklung bis zur Gegenwart. Archiv für katholisches Kirchenrecht 1888.; A birtok feldarabolásának befolyása a dologi kegyúri jogra. 1891.; A jászkunok özvegyi és hitvestársi öröklése és özvegyi joga. Budapest, 1893.; Az utólagos házasság által törvényesítés); A jogtörténelem és kutatási módszerei. Budapest, 1894.; A felszentelési cím az érvényben levő jog szerint. Budapest, 1895.; Egyházi szervezet. Budapest, 1896. (Az ezredéves magyar állam és népe című munka része); Kirche und Kirchengenossenschaften in Ungarn. Wien, 1896. (Különnyomat az Ulbrich és Mischler által szerkesztett Oesterreichisches Staatswörterbuch-ból); Az ezredéves magyar állam és népe. Wien, 1896.; Jogi dolgozatok. Budapest, 1898.; A szerződésen kívüli kártérítési kötelmek. Budapest, 1898. (A Fodor Ármin által szerkesztett Magyar magánjog III. kötetének részeként és külön is megjelent. Budapest, 1899.); A Concordatumról. Budapest, 1898.; Az egyházjog fogalma. Budapest, 1899.; Az egyházi személyek utáni örökösödési jog Magyarországon. Budapest, 1900. (2. kiadás, Budapest, 1901.); Az egyházi házasságkötési jog történelmi alapjai. Budapest, 1903. (Akadémiai székfoglaló. Értekezések a társadalmi tudományok köréből XII. 8.); Magyar házassági jog. 1. füzet. Budapest, 1904.; Az egyházi házasságkötési jog tanának kifejlődése. Budapest, 1908.; Az egyház és állam szétválasztása és a francia szétválasztási törvény. Budapest, 1910.; A királykérdés. Budapest, 1921.; A katolikus és nemzeti királyság. Budapest., 1927.; A jogtudományi irodalom fejlődése. Budapest, 1930.; A királyi hatalom átvétele. Budapest, 1930.; A mai államjogi alakulatok jogalapja. Budapest, 1931. és A katonai Mária Terézia-rend. Budapest, 1933.

Felhasznált irodalom

Magyar zsidó lexikon. Szerkesztő Ujvári Péter. Budapest, 1929.; Viszota Gyula r. tag gyászbeszéde Reiner János 1. tag ravatalánál. In: Akadémiai Értesítő Budapest, 1938. és Magyar Katolikus Lexikon. Főszerkesztő Diós István. Budapest, 1993.

Hamza Gábor
egyetemi tanár, az MTA rendes tagja
Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)
Állam- és Jogtudományi Kar
e-mail: gabor.hamza@ajk.elte.hu